

'Dzimtene nav valsts, vai piekrītat?' Regnāra Vaivara ļaunuma meklējumi Suņu ciemā

"Mums likās ļoti būtiski runāt par to, vai un kā šodienas teātrī un mākslā tiek uztverta reliģija un reliģiskie jautājumi," brīdi pirms Regnāra Vaivara uzrakstītās un iestudētās lugas "Suņu ciema Nelaiimes lācis" caurlaides stāsta Latvijas Nacionālā teātra literārā padomniece Ieva Struka. "Cik lielā mērā esam brīvi, drosmīgi, saprotoši, ar spēju iedziļināties un par to runāt – runāt par nopietnām tēmām? Kur mūs ierobežo piederība kādai no konfesijām vai tieši pretēji – kur mūsu ateistiskais pasaules uzskats neļauj saprast atslēgas vārdus, ar kādiem runā tie, kas uzskata sevi par ticīgiem cilvēkiem?"

Upīts, Bībele un "Dogvila"

Izrādes nosaukums – "Suņu ciema Nelaiimes lācis" – ļauj domāt par sasaukšanos ar Andreju Upīti, taču tā ir ļoti nosacīta. Izrādes darbība notiek kādā nolaistā ciematīņā, kur ļaudis dzīvo kā bezpajumtnieki, lūdzās un gaida humāno palīdzību. Galvenā varone Lilīta (pārdabiska būtne ar šo vārdu aprakstīta dažādos reliģiskos tekstos kā kārdinātāja) ciematīņā ierodas gan kā Laimē, gan kā Nelaiimes lācis – spēj sagādāt dažādas materiālas lietas, bet vienlaikus arī izraisa vardarbīgu notikumu ķēdi.

Skaidrojot to, kas pamudinājis veidot šo izrādi, Regnārs Vaivars Nacionālā teātra sarunā pirms jaunā iestudējuma saka, ka cenšas darīt tikai to, ko nevar nedarīt. Viņš vēlēties runāt par tēmām, kuras citi izvēlas noklusēt. "Es nevaru sevi nosaukt par kristietu populistiskajā nozīmē," saka Vaivars, "jo lielākā daļa cilvēku, kas sevi dēvē par kristiešiem, būtībā ar to apkārtējiem parāda savu lepniību. Tā ir lieta, kas mani ļoti uztrauc, – tas, ka kristīgajā sabiedrībā tiek kultivēta lepniība, viens no galvenajiem grēkiem." Līdzās Svētajiem rakstiem, Bībeles motīviem un jautājumiem par ļaunuma dabu, kas savīti pēdējo gadu pasaules notikumos, izrādes pamatā redzama arī ietekme no dāņu režisora Larsa fon Trīra filmas "Dogvila" ("Dogville", 2003) – no tās paņemta sižeta līnija un pāris brutālas ainas (teātris norādījis, ka izrādes apmeklētāju ieteicamais vecums ir 16+), taču jautājumi un to risināšana ir Vaivara, ne fon Trīra izvēle.

"Tikai tagad, atbildot uz jūsu jautājumu, sapratu, ka izrāde kaut kādā mērā ir arī par mani," Vaivars saka mācītājam Kristam Kalniņam, kas arī piedalās Nacionālā teātra sarunā. "Es runāju par to, cik viegli ir radīt elku un cik viegli ir elku iznīcināt. Bet man

delfiplus.lv

26.10.2023 14:35

21851

Latvijas Nacionālais
teātris

nebija mērķa runāt par sevi, goda vārds," norāda Vaivars.

Vaivara jautājumi un provokācija

Regnāra Vaivara un mācītāja Krista Kalniņa diskusija pirms "Suņu ciema Nelaimes lāča" iestudējuma izvērtās visai savdabīga – Vaivars provokatīvā sarunas tonī uzdeva mācītājam vairākus jautājumus, kas, šķiet, nodarbinājuši viņu pašu šī iestudējuma kontekstā. Miers un domas skaidrība, ar kādu Kalniņš spējis formulēt atbildes, ir apbrīnas vērtā.

"Cienīgtēv, Krist, sakiet, lūdzu, ko jūs ieteiktu darīt latviešu tautai, ja mums uzbruks naidnieku karaspēks?" jautā Vaivars. "Tur nav nekādu divu domu," atbild Kalniņš, "jāiet un jācīnās. Par savu tēvzemi, brīvību un tautas nākotni." "Bet tas nozīmē nogalināt," saka Vaivars. "Ja tas ir nepieciešams," atbild Kalniņš. "Karot jau var dažādi. Vakardien tikos ar Ukrainas vēstnieku, un viņš stāstīja par to, cik nozīmīgu lomu šobrīd kara frontē veic kapelāni – cilvēki bez ieročiem rokās, bet līdzās karavīriem. Ir kapelāni, kas apbruņoti, bet lielākoties viņi izvēlas būt par garīgiem līdzgaitniekiem un atbalstu." "Karš ir nogalināšana," turpina Vaivars. "Jā, bet ir ļoti liela atšķirība starp to, vai tev uzbrūk un tu aizstāvēsi, un to, vai tu uzbrūc," atbild Kalniņš. "Kara gadījumā esmu par to, ka ir jāatbild, lai pārtrauktu uzbrukumu. Ir svarīgi, ka karavīri veic savu uzdevumu un kapelāni savu. Es uzskatu, ka cilvēkiem ir dota izvēles brīvība un tāpat arī tiesības aizstāvēties." Viens no jautājumiem, kas Vaivaru interesējis izrādes veidošanas laikā, ir jautājums par to, vai ļaunumam var atbildēt ar ļaunumu, un to viņš uzdod arī Kalniņam. "Kara gadījumā, kad tev uzbrūk, es domāju, ka pilnīgi noteikti jā – ir jāaizstāvas un jālieto ieroči," saka mācītājs. "Tajos apstākļos, kuros tavai dzimtenei, namam, ģimenei un dzīvībai uzbrūk, tev ir dota iespēja aizstāvēties." "Dzimtene nav valsts un tēvzeme, vai piekrist?" turpina Vaivars, piebilstot, ka ir arī tādas valstis, kas, pēc viņa domām, veidotas mākslīgi, kā bijušās kolonijas. "Ir!" nepiekrīt Kalniņš. "Dzimtene ir gan valsts, gan tēvzeme."

"Vai jums nešķiet, ka patriotisms ir jaunā, 21. gadsimta reliģija? Vai jums nešķiet, ka tā ir pārprasta un manipulatīva lieta?" jautā Vaivars. "Es piekristu, ka vārdu patriotisms var lietot arī manipulatīvi," saka Kalniņš, "bet Latvijas kontekstā, domāju, šobrīd notiek tieši pretējs process – notiek atdzimšana, kad patriotisms parādās tīrā veidā, atbrīvojoties no padomju okupācijas milzīgā iespaida ne tikai fiziskā, bet arī garīgā telpā. Patriotismam ir jābūt, jo neviens cits jau nenāks mūsu zemi aizstāvēt. Mīlestība pret savu zemi un valsti izriet no mīlestības pret savu ģimeni un tautu.

Lai gan esam NATO blokā un mums ir sabiedrotie, tikai mēs paši būsīm tie, kuru rokās būs gatavība sevi aizstāvēt, ja notiks uzbrukums."

"Suņu ciema Nelaiimes lāča" pirmizrāde Nacionālajā teātrī notiks 26. oktobrī.

Līdzīgi raksti 1 (90%)

|

